

УДК 621.396

Р.В. Фільц

Технічно – рільнича Академія, Бидгощ, Польща

НАБЛИЖЕННЯ НЕВІД'ЄМНИХ ПЕРІОДИЧНИХ ФУНКЦІЙ

© Фільц Р.В., 2002

Описано властивості показникових функцій, показники яких є многочленами Фур'є, й алгоритми наближення за допомогою цих функцій періодичних функцій, що набувають тільки невід'ємні значення. Розглянуті функції можуть використовуватися при математичному моделюванні кіл та сигналів у задачах радіоелектроніки.

Properties of exponential functions, the exponents of which are trigonometric polynomials, have been considered. Approximation algorithms of non-negative periodical functions with application of these exponential functions have been proposed. These functions may be used for mathematical simulation of circuits and signals in the tasks of radionics.

1. Вступ

Періодичні функції є одними з функцій, що найчастіше використовуються у радіотехніці, електротехніці та в інших галузях знання. Найприроднішими до їх наближення є многочлени Фур'є, оскільки періодичність є загальною властивістю цих многочленів, тобто властивістю, яка задовольняється при будь-яких значеннях їх коефіцієнтів.

У практиці зустрічаються випадки, коли з фізичного змісту задачі відомо, що наближувана періодична функція набуває тільки невід'ємні значення. Прикладами таких функцій є

індуктивність навою, ємність конденсатора та опір резистора, залежні від параметра, що є періодичною функцією часу;

густина маси механічного елемента з періодично розподіленою вздовж його довжини масою;

густина імовірності випадкової величини, для якої відомо, що ця густина є періодичною функцією випадкової величини тощо.

Ігнорування умови невід'ємності таких періодичних функцій при математичному моделюванні явищ у технічних об'єктах зі згаданими елементами може призводити до результатів, що суперечать фізиці (фізичної нестійкості, яка в цьому об'єкті є фізично неможливою, числової нестійкості, порушення принципу причинності тощо), а при математичному моделюванні в галузі пробабілістики – до результатів, що не узгоджуються з поняттям імовірності як невід'ємної величини.

Наближення невід'ємних періодичних функцій (НПФ) многочленами Фур'є натрапляє на практично неподоланні математичні труднощі, оскільки многочлен Фур'є в загальному випадку може набувати додатні й від'ємні значення, а загальний алгоритм наближення періодичної функції многочленом Фур'є не вдається змодифікувати в напрямку запевнення його невід'ємності.

$$\int_0^{2\pi} \bar{F}_n^T(\alpha) e^{\bar{F}_n(\alpha) \bar{U}_n} d\alpha = \frac{1}{N} \sum_{j=1}^N \bar{F}_n^T(\alpha_j). \quad (46)$$

Отже, наближення густини імовірності періодичної ВВ методом найбільшої правдоподібності і методом моментів приводять до ідентичних результатів.

Висновки

1. Періодичні φ -функції задовольняють умови періодичності і додатності при будь-яких значеннях їх параметрів, тому вони є ефективним знаряддям апроксимації невід'ємних періодичних функцій.

2. Опрацьований алгоритм апроксимації невід'ємних періодичних функцій періодичними φ -функціями є простим і надійним у практичній реалізації і шляхом нарощування рівня φ -функції відкриває можливість необмеженого підвищення точності наближення.

3. При наближенні густини імовірності періодичної випадкової величини періодичною φ -функцією метод найбільшої правдоподібності і метод моментів приводять до ідентичних результатів.

1. Filc R. *Approximation of two-dimensional argument positiv signals with limited integral. Proceedings of International Conference on Modern Problems of Telecommunications, Computer Science and Engineers Training. Lviv - Slavsko. February 14 – 19, 2000, P. 124 – 125.* 2. Filc R. *Właściwości przybliżeń dodatnich sygnałów o ograniczonej całce funkcjami wykładniczymi o wykładnikach wielomianowych. V Konferencja Naukowo - Techniczna ZKwE'2000 (Zastosowania Komputerów w Elektrotechnice) Poznań/Kiekrz, 10 – 12 kwietnia 2000, P. 61 – 64.* 3. Фильц Р. *Векторная базисная функция Фурье и ее применение в задачах электромеханики // Известия ВУЗ СССР. Электромеханика. – 1990. - №6. - С. 27 – 35.*